ปีที่ 5 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม 2569
Vol. 5 No. 2 July - December 2026

Journal of Modern Sport Management
by Sport Management Association of Thailand

ปรากฏการณ์ “สนามแตก” กับการจัดการความปลอดภัยในการแข่งขันฟุตบอลไทย: บทวิเคราะห์เชิงโครงสร้างและข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

กฤษณะ ท้วมเพ็ง*
นักวิชาการอิสระ

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ระบบการจัดการความปลอดภัยและการบริหารฝูงชนในการจัดการแข่งขันฟุตบอลของประเทศไทย โดยใช้แนวทางการศึกษาเชิงประวัติศาสตร์เปรียบเทียบ ถอดบทเรียนจาก 5 กรณีศึกษาสำคัญ ได้แก่ ฟุตบอลชิงถ้วยพระราชทานคิงส์คัพ ครั้งที่ 14 พ.ศ. 2524 และ ครั้งที่ 24 พ.ศ. 2536, เหตุความวุ่นวายฟุตบอลถ้วยพระราชทานประเภท ก พ.ศ. 2553, โศกนาฏกรรมสนามกันจูรูฮัน ประเทศอินโดนีเซีย พ.ศ. 2565 และฟุตบอลนักเรียนแชมป์กีฬา 7 เอชดี พ.ศ. 2568 โดยใช้องค์ความรู้ด้านการจัดการฝูงชน และมาตรฐานความปลอดภัยสากลของสหพันธ์ฟุตบอลนานาชาติ, สมาพันธ์ฟุตบอลเอเชีย และ สำนักงานความปลอดภัยสนามกีฬาแห่งสหราชอาณาจักร เป็นกรอบในการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการศึกษาพบว่า ปรากฏการณ์ผู้ชมแออัดล้นทะลัก หรือ ภาวะ*"สนามแตก"* สะท้อนถึงความท้าทายเชิงโครงสร้าง 3 มิติ ได้แก่ 1) มิติสถาปัตยกรรมกายภาพและการควบคุมทางเข้า ซึ่งเสี่ยงต่อการถูกบุกรุกแนวปริมณฑล ภายใต้แรงกดดันฝูงชนตามช่วงเวลา 2) มิติการบริหารจัดการและงบประมาณที่มีความคลุมเครือในขอบเขตหน้าที่ระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ผู้บังคับใช้กฎหมาย และฝ่ายจัดการแข่งขันภาคเอกชน ตลอดจนช่องโหว่ความน่าเชื่อถือของบุคลากรสนับสนุนภายนอก และ 3) มิติด้านสถานะทางกฎหมายซึ่งเจ้าหน้าที่สนามขาดอำนาจตามกฎหมายในการบังคับใช้มาตรการความปลอดภัย

บทความนี้เสนอแนะแนวทางยกระดับนโยบายสู่การลงทุนเชิงป้องกัน ผ่าน 4 กลไกสำคัญ ได้แก่ 1) การตรากฎหมายลำดับรองเพื่อรับรองอำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่สนาม 2) การใช้โมเดลร่วมทุนรัฐ-เอกชนพัฒนาเทคโนโลยีสนามกีฬาอัจฉริยะ 3) การจัดตั้งศูนย์บัญชาการเหตุการณ์ร่วม และ 4) การบังคับใช้มาตรการคำสั่งห้ามเข้าสนาม และ การส่งเสริมวัฒนธรรมการเชียร์กีฬาอย่างปลอดภัยในระดับฟุตบอลเยาวชนและนักเรียน เพื่อยกระดับมาตรฐานความปลอดภัยในอุตสาหกรรมฟุตบอลไทยอย่างยั่งยืน

คำสำคัญ: ความปลอดภัยในสนามกีฬา, การจัดการฝูงชน, ปรากฏการณ์สนามแตก, อำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่สนาม

**ผู้ประพันธ์บรรณกิจ: กฤษณะ ท้วมเพ็ง นักวิชาการอิสระ. E-mail: matthy@windowslive.com*

ปีที่ 5 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม 2569
Vol. 5 No. 2 July - December 2026

Journal of Modern Sport Management
by Sport Management Association of Thailand

THE "STADIUM OVERFLOW" PHENOMENON AND SAFETY GOVERNANCE IN THAI FOOTBALL COMPETITIONS: A STRUCTURAL ANALYSIS AND POLICY RECOMMENDATIONS

Krisana Thuampeng*

Independent Scholar

Abstract

This academic article aims to analyze safety governance and crowd management systems within Thai football competitions. Utilizing a comparative historical approach, this study examines five critical historical milestones: the 14th (1981) and 24th (1993) King's Cup tournaments, the 2010 Kor Royal Cup disturbances, the 2022 Kanjuruhan Stadium tragedy in Indonesia, and the 2025 7HD Youth Football Tournament. The analytical framework synthesizes integrated crowd management principles and international safety standards established by FIFA, AFC, and SGSA through qualitative content analysis.

The findings reveal that the "stadium overflow" phenomenon (Sanam Taek) vividly reflects structural governance challenges across three primary dimensions: 1) physical architecture and access control vulnerabilities susceptible to perimeter breaches under temporal crowd pressure, 2) fragmented governance and budgets allocations among state facility owners, local law enforcement, and private organizers, compounded by third-party staff integrity issues, and 3) legal limitations regarding stewards' lack of statutory enforcement powers.

This article proposes a strategic transition toward "preventive investment," driven by four core policy mechanisms: 1) statutory authorization for stadium stewards, 2) Public-Private Partnerships (PPP) for Smart Stadium technological upgrades, 3) a Unified Command Structure for inter-agency coordination alongside national implementation of Football Banning Orders (FBOs), and 4) the cultivation of a safe spectator culture within youth and student football, ensuring sustainable safety standards benchmarked against international practices.

Keywords: Stadium Safety, Crowd Management, Stadium Overflow, Statutory Power Of Stewards

**Corresponding Author: Krisana Thuampeng, Independent Scholar. E-mail: matthy@windowslive.com*

บทนำ

"ความฝันของนักกีฬาและแฟนบอลชาวไทยส่วนใหญ่ คือ การได้สัมผัสบรรยากาศในสนามศุภชลาศัยสักครั้งในชีวิต" สนามกีฬาแห่งชาติแห่งนี้เปรียบเสมือนสังเวียนศักดิ์สิทธิ์ที่มีประวัติศาสตร์ยาวนานและเป็นสัญลักษณ์ความสำเร็จของฟุตบอลไทย (Jirath Janthasen, 2020) บรรยากาศการเชียร์ที่ดังกึกก้องและภาพความหนาแน่นของผู้ชมจนเกิดปรากฏการณ์ *"สนามแตก"* มักถูกผลิตซ้ำผ่านวาทกรรมกระแสหลักในฐานะดัชนีชี้วัดความนิยมสูงสุด ความสำเร็จในการบริหารสิทธิประโยชน์ และมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจการกีฬา (Ministry of Tourism & Sports, 2026) ทว่าในมิติสังคมวิทยาเชิงสถาปัตยกรรม สนามกีฬาทำหน้าที่ควบคุม จัดระเบียบ และสะท้อนโครงสร้างอำนาจระหว่างผู้จัด ผู้ชม และรัฐ (Bale, 2004) ขณะเดียวกัน ในมุมมองการจัดการกีฬาสมัยใหม่ปรากฏการณ์ดังกล่าว นับเป็นดัชนีสะท้อนถึงความท้าทายและความซับซ้อนในการบริหารจัดการความเสี่ยงด้านความมั่นคงและความปลอดภัย (Security Risk Management) (Hall et al., 2012; Kamarudin et al., 2022)

การเปลี่ยนแปลงของบริบททางสังคมและเทคโนโลยีการสื่อสารในศตวรรษที่ 21 โดยเฉพาะแพลตฟอร์มสื่อสังคมออนไลน์และการตลาดแบบไวรัล (Viral Marketing) กลายเป็นตัวเร่งให้พฤติกรรมและความต้องการเข้าถึงการแข่งขันของผู้บริโภคทวีความรวดเร็วและรุนแรงขึ้น (Turker, 2026) สภาวะนี้ก่อให้เกิด *"ความไม่สอดประสานเชิงกลยุทธ์"* (Strategic Misalignment) ระหว่างขีดความสามารถในการรองรับทางกายภาพของโครงสร้างพื้นฐานของสนามกีฬาไทย กับปริมาณและความต้องการของมวลชนผู้เข้าชมหน้างาน (Wachirapong Klankesorn & Suwadee Thongsukplang Hansasooksin, 2025) สภาวะความแออัดดังกล่าวมิได้เกิดขึ้นเฉพาะในการแข่งขันฟุตบอลอาชีพหรือทีมชาติระดับใหญ่เท่านั้น แต่ยังขยายตัวไปสู่รายการแข่งขันฟุตบอลระดับเยาวชนและนักเรียน ซึ่งได้รับความสนใจเป็นอย่างมากในปัจจุบัน ขณะเดียวกัน บทเรียนความสูญเสียจากเหตุการณ์ระดับสากล เช่น โศกนาฏกรรมสนามกันจูรูฮัน ประเทศอินโดนีเซีย ยิ่งตอกย้ำว่าการจัดการความปลอดภัยและการควบคุมฝูงชน มิใช่ภาระทางค่าใช้จ่ายที่มองข้ามได้ หากแต่เป็นปัจจัยวิกฤตที่มีผลต่อสวัสดิภาพสาธารณะและความยั่งยืนของอุตสาหกรรมกีฬา (Struniawski, 2025)

ที่ผ่านมา งานวิจัยด้านการจัดการแข่งขันและสนามกีฬาในประเทศไทยส่วนใหญ่มักตีกรอบอยู่ในมิตินิเทศศาสตร์การกีฬา การสื่อสารการตลาด หรือการประเมินความพึงพอใจของผู้เข้าชม ส่วนงานวิจัยด้านความปลอดภัยในสนามฟุตบอลมักมุ่งประเมินความพร้อมเชิงกายภาพและการจัดการระดับสโมสรลักษณะตั้งรับเฉพาะกรณี (เช่น Akkaradech Janthakup & Meechai Sicharoen, 2022 และ Trongklod Sriwallop et al., 2023) โดยยังขาดการเชื่อมโยงมิตินโยบาย กฎหมาย และโครงสร้างอำนาจหน้าที่ของบุคลากรหน้างานอย่างเป็นระบบ ก่อให้เกิดช่องว่างทางวิชาการ (Research Gap) สำคัญ

บทความวิชาการนี้มุ่งลดช่องว่างดังกล่าว โดยใช้แนวคิดประวัติศาสตร์เปรียบเทียบ (Comparative Historical Approach) จากเหตุการณ์สำคัญในอดีต ทั้งการแข่งขันระดับชาติ ลีกอาชีพ และกรณีศึกษาต่างประเทศ มาเป็นฐานบทเรียน (Lessons Learned) ร่วมกับการประยุกต์องค์ความรู้ด้านการจัดการฝูงชนสมัยใหม่ (Integrated Crowd Management Framework) เพื่อตั้งคำถามและถอดรหัสปรากฏการณ์

“สนามแตก” ในเชิงวิพากษ์ ตลอดจนมอบข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ในการพัฒนาโมเดลการลงทุนเชิงป้องกัน (Preventive Investment) ที่สามารถยกระดับมาตรฐานความปลอดภัยของสนามกีฬาไทยให้สอดรับกับเกณฑ์สากลของสมาพันธ์ฟุตบอลเอเชีย (AFC) สหพันธ์ฟุตบอลนานาชาติ (FIFA) และสำนักงานความปลอดภัยสนามกีฬาแห่งสหราชอาณาจักร (SGSA) ตลอดจนการประยุกต์ใช้เพื่อความปลอดภัยในการจัดการแข่งขันฟุตบอลเยาวชนและนักเรียนไทยได้อย่างเป็นรูปธรรม

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อวิเคราะห์ปรากฏการณ์ “สนามแตก” และความท้าทายในการบริหารจัดการความปลอดภัยของการแข่งขันฟุตบอลในประเทศไทย ผ่านแนวทางการศึกษาประวัติศาสตร์เปรียบเทียบจากกรณีศึกษาสำคัญทั้งในและต่างประเทศ
2. เพื่อประเมินข้อจำกัดเชิงโครงสร้าง มิติด้านสถาปัตยกรรมกายภาพ การบริหารจัดการ และขอบเขตอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายของบุคลากรหน้างานในการควบคุมฝูงชน
3. เพื่อเสนอแนะแนวทางเชิงนโยบายและมาตรการเชิงป้องกัน ในการยกระดับระบบการจัดการความปลอดภัยของการแข่งขันฟุตบอลไทยให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล และสามารถประยุกต์ใช้กับการแข่งขันฟุตบอลระดับเยาวชนและนักเรียนได้อย่างยั่งยืน

วิธีดำเนินการศึกษา

บทความวิชาการนี้ใช้แนวทางการศึกษาเชิงเปรียบเทียบ ร่วมกับการทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบ (Systematic Literature Review) และการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงคุณภาพ (Qualitative Content Analysis) จากข้อมูลทุติยภูมิ โดยมีขั้นตอนและระเบียบวิธีดำเนินการดังนี้

การสืบค้นและเกณฑ์การคัดเลือกข้อมูล

การรวบรวมข้อมูลดำเนินการสืบค้นผ่านฐานข้อมูลวิชาการ (เช่น Scopus, Web of Science, Google Scholar และ TCI) คลังสารสนเทศภาครัฐ และคลังข้อมูลข่าวสารเชิงประจักษ์ โดยตีกรอบช่วงเวลาของเอกสารตั้งแต่ พ.ศ. 2524 ถึง พ.ศ. 2569 (ค.ศ. 1981-2026) เพื่อให้ครอบคลุมวิวัฒนาการของปัญหาตั้งแต่ยุคแอนะล็อกจนถึงยุคดิจิทัล โดยกำหนดเกณฑ์ในการคัดเข้าและคัดออกดังนี้:

เกณฑ์การคัดเข้า

1. เอกสารและข้อบังคับมาตรฐานความปลอดภัยทางการจากองค์กรปกครองฟุตบอลระดับสากลและระดับชาติ ได้แก่ มติข้อบังคับของสมาคมกีฬาฟุตบอลแห่งประเทศไทยฯ (The Football Association of Thailand under the Patronage of His Majesty the King [FAT], 2025) กฎเกณฑ์ความปลอดภัยสากลของสมาพันธ์ฟุตบอลเอเชีย (Asian Football Confederation [AFC], 2021) และ สหพันธ์ฟุตบอลนานาชาติ (Federation Internationale de Football Association [FIFA], 2023) รวมถึงแนวปฏิบัติมาตรฐานของ

สำนักงานความปลอดภัยสนามกีฬาแห่งสหราชอาณาจักร (Sports Grounds Safety Authority [SGSA], 2018)

2. รายงานสรุปเหตุการณ์ แถลงการณ์ภาครัฐ และรายงานการสอบสวนจากหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับความวุ่นวายหรือโศกนาฏกรรมในสนามกีฬา

3. บทความวิจัยและบทความวิชาการในวารสารที่ผ่านการตรวจประเมิน (Peer-reviewed Journals) ซึ่งมุ่งเน้นด้านการจัดการฝูงชน (Crowd Management) ความปลอดภัยในสนามกีฬา และสังคมวิทยาการกีฬา

4. รายงานข่าวสารเชิงประจักษ์จากสื่อมวลชนกระแสหลักที่มีความน่าเชื่อถือสูง ซึ่งบันทึกเหตุการณ์จริงหน้างาน

เกณฑ์การคัดออก

1. ข่าวลือ ความคิดเห็นส่วนบุคคล หรือข้อความในสื่อสังคมออนไลน์ที่ไม่สามารถตรวจสอบแหล่งที่มาหรือขาดการยืนยันข้อเท็จจริง

2. รายงานเหตุการณ์ความวุ่นวายนอกพื้นที่สนามกีฬาที่ไม่เกี่ยวโยงกับระบบการจัดการแข่งขันและการควบคุมฝูงชนหน้างาน

กรอบแนวคิดและเกณฑ์ในการวิเคราะห์

การวิเคราะห์เนื้อหาประยุกต์ใช้กรอบแนวคิดการจัดการฝูงชนอย่างบูรณาการ ร่วมกับเกณฑ์มาตรฐานความปลอดภัยสากลของ FIFA, AFC และ SGSA โดยจำแนกองค์ประกอบทางทฤษฎีออกเป็น 3 แกนหลัก เพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการวิเคราะห์ข้อมูล (Analytical Criteria) ดังนี้:1. มิติด้านการควบคุมความหนาแน่นและการหลั่งไหลของผู้ชม: วิเคราะห์ผ่านจุดวิกฤตของมวลชน (Critical Mass) พลวัตการเบียดเสียดของฝูงชน (Fruin, 1993; Helbing et al., 2007; Still, 2014) อัตราความเร็วในการระบายคนผ่านประตู ด้วยแบบจำลองความหนาแน่นเชิงพื้นที่ (García et al,. 2024) และสภาวะแรงกดดันฝูงชนตามช่วงเวลา (Temporal Crowd Pressure)

2. มิติด้านสถาปัตยกรรมกายภาพและการแบ่งแยกพื้นที่: วิเคราะห์ความเสถียรของแนวกั้นทางกายภาพ (Physical Barricades) ช่องว่างรอบปริมณฑลสนาม (Perimeter Breaches) ตามหลักการออกแบบสภาพแวดล้อมเพื่อป้องกันอาชญากรรม (Cozens & Love, 2015) การจัดวางพื้นที่กันชน (Buffer Zone) และระบบคัดกรองวัตถุต้องห้าม

3. มิติด้านระบบบัญชาการและอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย: วิเคราะห์เอกภาพในการสั่งการผ่านศูนย์บัญชาการร่วม (Unified Command) ทักษะการสื่อสารในภาวะวิกฤต (Hall et al., 2012) และข้อจำกัดทางกฎหมายเกี่ยวกับสถานะอำนาจหน้าที่ (Statutory Power) ของเจ้าหน้าที่สนามในการบังคับใช้มาตรการความปลอดภัย (Council of Europe, 2016; Pearson & Stott, 2022)

หลักเกณฑ์การคัดเลือกกรณีศึกษาเปรียบเทียบ

วิเคราะห์เลือกใช้กรณีศึกษาเปรียบเทียบ (Comparative Case Study Analysis) จาก 5 เหตุการณ์สำคัญ เพื่อทดสอบกรอบทฤษฎีและสะท้อนวิวัฒนาการของปัญหาในลักษณะต่างยุคสมัย (Temporal Variation) ต่างระดับการแข่งขัน (Competition Level) และต่างบริบทประเทศ (Contextual Variation) โดยมีเหตุผลและเกณฑ์ในการเลือกดังนี้:

1. ฟุตบอลชิงถ้วยพระราชทานคิงส์คัพ ครั้งที่ 14 (พ.ศ. 2524): นัดชิงชนะเลิศระหว่างทีมชาติไทย กับ ทีมชาติเกาหลีเหนือ กรณีศึกษาระดับชาติในยุคแอนะล็อก สะท้อนสภาวะผู้ชมล้นทะลักลงสู่พื้นที่แข่งขัน (Pitch Invasion) จากความล้มเหลวในการควบคุมปริมาณคนและระบบตั๋วระบุที่นั่ง

2. ฟุตบอลชิงถ้วยพระราชทานคิงส์คัพ ครั้งที่ 24 (พ.ศ. 2536): รอบรองชนะเลิศระหว่างทีมชาติไทย กับ ทีมชาติเกาหลีใต้ กรณีศึกษาระดับชาติที่เกิดภาวะความหนาแน่นเกินขีดความสามารถรองรับ (Capacity Overload) บนอัฒจันทร์ฝั่งไม่มีหลังคา สะท้อนภัยคุกคามจากฝูงชนเบียดเสียดในสถาปัตยกรรมสนามยุคดั้งเดิม

3. ฟุตบอลถ้วยพระราชทานประเภท ก (พ.ศ. 2553): ระหว่างสโมสรเมืองทองฯ ยูไนเต็ด และสโมสรการท่าเรือไทย เอฟซี กรณีศึกษาระดับฟุตบอลอาชีพ สะท้อนความล้มเหลวในการแยกกลุ่มแฟนบอลคู่แข่งขัน การรั่วไหลของวัตถุต้องห้าม (พลุแฟลร์) ผ่านช่องโหว่แนวปริมณฑลและบุคลากรภายใน ตลอดจนข้อจำกัดในการยับยั้งเหตุปะทะของเจ้าหน้าที่สนาม

4. โศกนาฏกรรมสนามกันจูรูฮัน (อินโดนีเซีย, พ.ศ. 2565): ฟุตบอลลีกประเทศอินโดนีเซียระหว่างสโมสรอเรมา เอฟซี กับ เปอร์เซบายา สุราบายา กรณีศึกษาต่างประเทศในภูมิภาคอาเซียน เพื่อเป็นบทเรียนเปรียบเทียบเชิงวิกฤต (Critical Benchmark Case) แสดงถึงความล้มเหลวร้ายแรงในระบบบัญชาการเหตุการณ์ และผลกระทบของการใช้มาตรการเผชิญหน้ารุนแรง (แก๊สน้ำตา) ในพื้นที่ปิดล็อก

5. ฟุตบอลนักเรียนแชมป์กีฬา 7เอชดี (พ.ศ. 2568): รอบชิงชนะเลิศระหว่างโรงเรียนหมอนทองวิทยา กับ โรงเรียนองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยนาท กรณีศึกษาฟุตบอลระดับเยาวชนและนักเรียนในยุคดิจิทัล สะท้อนความท้าทายรูปแบบใหม่จากพลังการตลาดไวรัลบนสื่อสังคมออนไลน์ ที่สร้างอุปสงค์เข้าชมอย่างเฉียบพลันจนเกิดภาวะคอขวดหน้าประตูทางเข้า และกลายเป็นบทเรียนสำคัญสำหรับการวางระบบป้องกันในระดับรากหญ้า

ขั้นตอนการวิเคราะห์เนื้อหา

การวิเคราะห์ข้อมูลดำเนินการอย่างเป็นขั้นตอนเพื่อป้องกันอคติและสร้างความน่าเชื่อถือ (Trustworthiness) ดังนี้

ขั้นที่ 1 รวบรวมข้อมูลเหตุการณ์จากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิหลายแหล่ง (Data Triangulation) เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของข้อเท็จจริง วัน เวลา และลำดับเหตุการณ์

ขั้นที่ 2 จัดหมวดหมู่ข้อเท็จจริงลงในแกนวิเคราะห์ 3 มิติ ตามกรอบแนวคิดการจัดการฝูงชนอย่างบูรณาการ

ขั้นที่ 3 เปรียบเทียบรูปแบบความล้มเหลว (Failure Patterns) และจุดเกาะเกี่ยวเชิงเหตุและผล (Cause-and-Effect Connections) ระหว่างทั้ง 5 กรณีศึกษา

ขั้นที่ 4 ตกผลึกข้อค้นพบเชิงโครงสร้างเพื่อสังเคราะห์เป็นข้อเสนอเชิงนโยบายที่สอดคล้องกับบริบททางกฎหมายและโครงสร้างองค์กรของประเทศไทย

ผลการวิเคราะห์และข้อวิพากษ์เชิงโครงสร้าง

จากการประมวลผลข้อมูลเชิงประจักษ์และรายงานสรุปเหตุการณ์ ปรากฏการณ์ผู้ชมแออัดล้นทะลักหรือภาวะ “สนามแตก” มิไม่ใช่ความผิดพลาดเฉพาะหน้าแบบอุบัติภัย (Accidental Event) หากแต่เป็นผลลัพธ์เชิงโครงสร้าง (Structural Failure) ที่สัมพันธ์กับระบบการกำกับดูแลความปลอดภัย เมื่อนำข้อมูลทุติยภูมิมาจัดหมวดหมู่และตีความผ่านกรอบแนวคิดการจัดการฝูงชนอย่างบูรณาการ สามารถจำแนกผลการวิเคราะห์ออกเป็น 3 มิติหลัก ดังต่อไปนี้

มิติที่ 1 ความท้าทายในการควบคุมอุปสงค์และปริมาณคนในยุคแอนะล็อก (พ.ศ. 2524 และ พ.ศ. 2536)

ข้อเท็จจริงเชิงประจักษ์จากกรณีศึกษาฟุตบอลชิงถ้วยพระราชทานคิงส์คัพ ครั้งที่ 14 (พ.ศ. 2524) และ ครั้งที่ 24 (พ.ศ. 2536) สะท้อนว่าอุปสงค์ (Demand) ของผู้ชมพุ่งสูงเกินขีดความสามารถรองรับทางกายภาพของสนาม จากการตีความเชิงโครงสร้างพบว่า ความบกพร่องสำคัญเกิดจากการขาดระบบการระบุที่นั่งบนบัตรชม (Unseated Ticketing) และระบบควบคุมประตูทางเข้า (Gate Access Control) ที่มีประสิทธิภาพ ส่งผลให้ฝูงชนทะลักแนวกั้นเข้าสู่เขตปลอดภัย (Safety Zone) และล้นลงสู่พื้นที่แข่งขัน ซึ่งขัดต่อหลักการบริหารฝูงชนและมาตรฐานสากลว่าด้วยสวัสดิภาพของนักกีฬาและเจ้าหน้าที่ (Ammon et al., 2016; FIFA, 2023; SGSA, 2018).

มิติที่ 2 แรงกดดันฝูงชน พฤติกรรมตัวกระตุ้น และช่องโหว่ระบบคัดกรอง (พ.ศ. 2553)

เหตุความวุ่นวายในนัดชิงชนะเลิศฟุตบอลถ้วยพระราชทานประเภท ก (20 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2553) ณ สนามศุภชลาศัย ระหว่างสโมสรฟุตบอลเมืองทองฯ ยูไนเต็ด กับ สโมสรฟุตบอลการท่าเรือ เอฟซี สะท้อนความซับซ้อนของการรักษาความปลอดภัยจากแรงขับเคลื่อนเชิงลบ (Negative Catalyst) 3 ปัจจัย:

1) พฤติกรรมของนักกีฬาและเจ้าหน้าที่ทีมในสนามในฐานะตัวเร่งปฏิกิริยา: ข้อมูลเหตุการณ์ชี้ว่าท่าทางยั่วยุ (Provocative Gestures) และพฤติกรรมปฏิเสธคำตัดสินของนักฟุตบอลและเจ้าหน้าที่ทีมบางรายทำหน้าที่เป็นตัวเร่งปรับเปลี่ยนอารมณ์ความไม่พอใจของฝูงชน (Crowd Frustration) ให้กลายเป็นพฤติกรรมความรุนแรงฉับพลัน (Aggressive Crowd Behavior) (Sarawut Kusump, 2015; Sasathorn Tantihachai, 2013; Trongklod Sriwallop et al., 2023) สอดคล้องกับแนวคิดความสัมพันธ์ระหว่างนักกีฬากับแฟนบอล (Player-to-Fan Dynamic) (Westberg et al., 2020) นำไปสู่การขว้างปาสิ่งของ จุดพลุแฟลร์ (Flares) และพยายามพังรั้วกั้นลงสู่สนาม (MGR Online, 2010; Posttoday, 2010)

2) ช่องโหว่ในการคัดกรองวัตถุต้องห้าม และ แรงกดดันตามช่วงเวลา: แม้ฝ่ายจัดการแข่งขัน จะมีมาตรการระบุสิ่งของต้องห้าม (Prohibited Items) ตามมาตรฐานความปลอดภัยของ FIFA แต่ในทางปฏิบัติ

เกิดข้อบกพร่องจากแรงกดดันของฝูงชนที่รวมตัวเข้าสู่ประตูทางเข้าพร้อมกันในเวลาที่กระชั้นชิดก่อนการแข่งขัน (Time-Compressed Influx) ประกอบกับข้อจำกัดด้านความละเอียดอ่อนทางเพศสภาพ (Gender-Sensitive Inspection Constraints) (FIFA, 2023; SGSA, 2018) ที่ต้องใช้เจ้าหน้าที่สนามเพศหญิง (Female Stewards) ตรวจค้นร่างกายผู้เข้าชมเพศหญิง เมื่อเกิดภาวะคอขวดสะสมหน้าประตู เจ้าหน้าที่หน้าด่านจึงถูกกดดันให้ต้องลดระดับความละเอียดในการตรวจค้นเพื่อเร่งระบายฝูงชน (Ammon et al., 2016; García et al., 2024; Still, 2014) เปิดโอกาสให้วัตถุต้องห้ามบางส่วนเล็ดลอดเข้าสู่อัฒจันทร์ นอกจากนี้ ยังพบจุดรั่วไหลทางสถาปัตยกรรมรอบปริมณฑลสนาม (Cozens & Love, 2015) ตลอดจนช่องโหว่ความน่าเชื่อถือของบุคลากรสนับสนุนภายนอก (Third-Party Staff Integrity) ที่อาศัยสิทธิ์การเข้าถึงพื้นที่ควบคุม (Privileged Access) ลักลอบนำสิ่งของต้องห้ามเข้ามาซุกซ่อนล่วงหน้า (Atkinson & Young, 2008; FIFA, 2023; Hall et al., 2012

3) ข้อจำกัดในการแยกกลุ่มแฟนบอล: การจัดวางกำลังเจ้าหน้าที่และแนวกั้นชนทางกายภาพ บนอัฒจันทร์ฝั่งคบเพลิงขาดความเสถียร แนวกั้นเหล็กชั่วคราวไม่สามารถต้านทานแรงดันฝูงชนได้ ขณะเดียวกันเจ้าหน้าที่สนามด่านหน้ายังมีจำนวนไม่เพียงพอและขาดอุปกรณ์ควบคุมฝูงชนตามมาตรฐานสากล จึงไม่สามารถระงับการเผชิญหน้าได้ทันท่วงที (Ammon et al., 2016; Johan Cruyff Institute [CI], 2022; Komchadluek, 2010; Sathaporn Suksomboon, 2015)

มิติที่ 3 ผลกระทบจากสื่อสังคมออนไลน์ การตัดสินใจในภาวะวิกฤต และโศกนาฏกรรม (พ.ศ. 2565 และ พ.ศ. 2568) กรณีศึกษาสนามกันจูรูฮัน ประเทศอินโดนีเซีย (พ.ศ. 2565): เป็นกรณีศึกษาต่างประเทศในบริบทสากลที่สะท้อนข้อผิดพลาดร้ายแรงในระบบบัญชาการเหตุการณ์ (Command and Control) การตัดสินใจใช้มาตรการรุนแรง (แก๊สน้ำตา) ในพื้นที่ปิดล็อกที่ประตูปรับระบายคนไม่เปิดทำงาน เปลี่ยนความหนาแน่นให้กลายเป็นสภาวะตื่นตระหนก (Panic) และโศกนาฏกรรมเบียดเสียดเหยียบกัน (Crowd Crush) (Amnesty International, 2022; Darma et al., 2024; Sokoy et al., 2023)กรณีศึกษาฟุตบอลนักเรียนแชมป์กีฬา 7เอชดี (พ.ศ. 2568): เป็นกรณีศึกษาฟุตบอลเยาวชนในยุคดิจิทัลซึ่งพลังการตลาดไวรัล บนแพลตฟอร์มสื่อสังคมออนไลน์สร้างอุปสงค์เข้าชมระดับเฉียบพลัน (Koronios et al., 2021) เกิดภาวะฝูงชนนับหมื่นคนที่ไม่มีบัตรมารวมตัวกันหน้าประตู (The Standard Sport, 2025) ข้อมูลสะท้อนว่าระบบคัดกรองและกระจายสิทธิ์เข้าชม (Access Control System) ของฝ่ายจัดการแข่งขัน ขาดเทคโนโลยีเชิงรุกในการจัดระเบียบฝูงชนล่วงหน้า ณ แนวปริมณฑลชั้นนอก (García et al., 2026; Kamarudin et al., 2022)

ทั้งนี้ รายละเอียดสรุปปัจจัยหลักที่ก่อให้เกิดความเสี่ยงเชิงระบบ และ มาตรฐานความปลอดภัยสากลที่ถูกละเมิด หรือ ข้อจำกัดเชิงโครงสร้าง แสดงไว้ในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การเปรียบเทียบปัจจัยความท้าทายเชิงโครงสร้างและมาตรฐานความปลอดภัยตามกรณีศึกษา

กรณีศึกษา	ปีที่จัดการแข่งขัน (พ.ศ.)	ปัจจัยหลักที่ก่อให้เกิดความเสี่ยงเชิงระบบ	มาตรฐานสากลที่ถูกละเมิด / ข้อจำกัดเชิงโครงสร้าง
บริบทในประเทศ (Thailand Cases)			
คิงส์คัพ	2524 และ 2536	ขาดระบบควบคุมปริมาณและการกรองผู้เข้าชม ณ ประตูทางเข้า (Gate/Access Control)	ข้อจำกัดด้านความจุสนาม และ สภาวะผู้ชมเกินจำนวนที่เป็นภัยต่อสวัสดิภาพ (FAT, 2025; SGSA, 2018)
ถ้วยพระราชทาน ก	2553	ข้อจำกัดด้านกายภาพของสนาม และข้อบกพร่องในการแยกกลุ่มแฟนบอลคู่แข่งขัน	การละเมิดมาตรฐานการแบ่งแยกพื้นที่นั่ง (Physical Segregation) และการปล่อยให้วัตถุต้องห้ามเล็ดลอดเข้าสู่โซนควบคุม (FAT, 2025; SGSA, 2018)
ฟุตบอล 7HD	2568	แรงกดดันจากกระแสสื่อสังคมออนไลน์ร่วมกับ การสื่อสารความเสี่ยงเชิงรุกที่ไร้ประสิทธิภาพ	ข้อจำกัดในการจัดระเบียบฝูงชนล่วงหน้าผ่านระบบดิจิทัล (Digital Ticketing) และระบบสกัดกั้นกลุ่มไม่มีบัตร ณ ปริมณฑลชั้นนอก (AFC, 2021; FAT, 2025)
บริบทสากลต่างประเทศ (International Case)			
กันจูรูฮัน (อินโดนีเซีย)	2565	ความผิดพลาดในยุทธศาสตร์เผชิญหน้า ขาดเอกภาพในระบบบัญชาการเหตุการณ์ และ การใช้กำลัง	การละเมิดมาตรฐานความปลอดภัยสากลว่าด้วยการควบคุมฝูงชน การบริหารทางออกฉุกเฉิน และระเบียบข้อห้ามเรื่องการใช้แก๊สน้ำตา (FIFA, 2023)

บทวิเคราะห์ความซับซ้อนเชิงโครงสร้าง อำนาจหน้าที่ และระบบงบประมาณ

จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงระบบ สามารถถอดรหัสข้อจำกัดเชิงโครงสร้างออกเป็น 4 ประเด็นสำคัญ:

1. ข้อจำกัดทางกายภาพและระบบงบประมาณภาครัฐ

โครงสร้างสนามกีฬาแห่งชาติส่วนใหญ่ถูกออกแบบขึ้นในยุคดั้งเดิม ขาดสถาปัตยกรรมรองรับเทคโนโลยีคัดกรองสมัยใหม่ เช่น ประตูหมุนอัตโนมัติ (Turnstiles) หรือ กล้องวงจรปิดอัจฉริยะตรวจนับและวิเคราะห์ความหนาแน่นของประชากร (CCTV) (Fried & Kastel, 2025) ขณะเดียวกัน กระบวนการเบิกจ่ายและปรับปรุงอาคารสถานที่ติดล็อกระเบียบจัดซื้อจัดจ้างและวงรอบงบประมาณแผ่นดินประจำปี (Budgetary Cycle) ทำให้ขาดความยืดหยุ่นในการปรับปรุงกายภาพสนามให้ทันต่อพลวัตความเสี่ยง (Main Stand, 2023; Schwarz et al., 2016; Trongklod Sriwallop et al., 2023)

2. ช่องว่างเชิงการกำกับดูแลระหว่างหน่วยงาน

ในทางปฏิบัติ มักเกิดปัญหาความคลุมเครือในขอบเขตความรับผิดชอบระหว่างเจ้าหน้าที่ตำรวจท้องที่ (ซึ่งดูแลปริมณฑลภายนอก) กับ ฝ่ายจัดการแข่งขันเอกชน (ซึ่งรับผิดชอบพื้นที่ภายในสนาม) การขาดระบบสั่งการร่วมที่เป็นเอกภาพ (Unified Command Structure) สร้าง *"ช่องว่างเชิงการกำกับดูแล"* (Governance Vacuum) ในการตัดสินใจแก้ไขวิกฤตหน้างาน (Elliott et al., 2000; Gavrilovic & Radosevic, 2022; United Nations Alliance of Civilizations [UNAOC], 2020; Yusoff et al., 2020)

3. การมองงบความปลอดภัยเป็น "ต้นทุน" ของฝ่ายจัดการแข่งขัน

ฝ่ายจัดการแข่งขันส่วนใหญ่มักมองงบประมาณด้านความปลอดภัย (Security Budget) เป็นค่าใช้จ่ายที่คงที่ที่ไม่สร้างรายได้ (Fried & Kastel, 2025; Schwarz et al., 2016) ส่งผลให้มีการจำกัดงบจัดจ้างเจ้าหน้าที่สนาม ส่งผลให้อัตราส่วนเจ้าหน้าที่ต่อผู้ชมต่ำกว่ามาตรฐาน และขาดการฝึกอบรมทักษะการเผชิญเหตุอย่างเป็นระบบ (Frosdick & Walley, 1997; Hall et al., 2012; SGSA, 2018)

4. ข้อจำกัดด้านสถานะทางกฎหมายของเจ้าหน้าที่สนาม อุปสรรคทางกฎหมายที่สำคัญในประเทศไทย คือ เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยสนาม *"ขาดสถานะทางกฎหมายรองรับ"* ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาและพระราชบัญญัติธุรกิจรักษาความปลอดภัย พ.ศ. 2558 (Office of the Prime Minister, 2015) เจ้าหน้าที่จึงไม่มีอำนาจตามกฎหมาย ในการบังคับตรวจค้นร่างกาย กักตัวผู้กระทำความผิด หรือใช้มาตรการทางกายภาพสกัดกั้นผู้บุกรุกสนาม (Pitch Invaders) ข้อจำกัดนี้ทำให้เจ้าหน้าที่ต้องเผชิญกับภาวะกลืนไม่เข้าคายไม่ออก (Operational Dilemma) เนื่องจากกังวลต่อความรับผิดทางแพ่งและอาญา ส่งผลให้ปฏิเสธการเผชิญหน้าในสถานการณ์วิกฤต (Council of Europe, 2016; Pearson & Stott, 2022; Pedithep Youyuenyong & Sutasinee Supa, 2018; Tsoukala, 2009)

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและแนวทางการแก้ไขเพื่อความยั่งยืน

เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนผ่านกระบวนทัศน์ (Paradigm Shift) จากการบริหารจัดการปลอดภัยแบบตั้งรับหน้างาน ไปสู่การลงทุนเชิงป้องกัน ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายจากข้อค้นพบของการศึกษานี้ จำแนกออกเป็น 4 กลไกประสานที่เป็นรูปธรรม ดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและการปฏิรูปโครงสร้างทางกฎหมาย

ข้อจำกัดด้านสถานะทางกฎหมายของเจ้าหน้าที่สนาม ที่ไม่มีสถานะเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาและพระราชบัญญัติธุรกิจรักษาความปลอดภัย พ.ศ. 2558 ส่งผลให้เจ้าหน้าที่ขาดอำนาจตามกฎหมาย ในการบังคับตรวจค้นหรือสกัดกั้นผู้กระทำผิด ข้อเสนอแนะ คือ ให้หน่วยงานภาครัฐ เช่น กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ร่วมมือกับสมาคมกีฬาฟุตบอลแห่งประเทศไทยฯ ผลักดันการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติส่งเสริมกีฬาอาชีพ พ.ศ. 2556 โดยตรากฎหมายลำดับรองเพื่อรับรองสิทธิ์และขอบเขตอำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่สนามที่ผ่านการฝึกอบรมมาตรฐาน ให้มีอำนาจตรวจค้นทางกายภาพและระงับเหตุได้อย่างถูกต้องตามกฎหมาย

อย่างไรก็ตาม การถ่ายโอนมาตรการสากลนี้จำเป็นต้องอภิปรายข้อจำกัดทางกฎหมายบริบทไทย (Transferability Constraints) เนื่องจากมาตรการให้อำนาจกักตัวหรือตรวจค้นร่างกายแก่ภาคเอกชน แตะต้องโดยตรงต่อสิทธิและเสรีภาพของบุคคลตามรัฐธรรมนูญ หากขอบเขตอำนาจขาดความชัดเจนหรือขัดต่อหลักกฎหมายอาญา เจ้าหน้าที่สนามอาจเสี่ยงต่อความรับผิดชอบทางแพ่งและอาญา (เช่น ข้อหาข่มขืนใจ หรือทำร้ายร่างกาย) ดังนั้น กลไกทางกฎหมายต้องกำหนดบทนิยามและเงื่อนไขการใช้อำนาจเฉพาะภายใน “โซนควบคุมการแข่งขัน” (Sterile Zone) และต้องทำงานควบคู่กับการกำกับดูแลของเจ้าพนักงานตำรวจท้องที่อย่างเคร่งครัด นอกจากนี้ ควรจัดตั้งระบบคำสั่งห้ามเข้าสนามกีฬา (Football Banning Orders: FBOs) ในระดับชาติ โดยเชื่อมโยงฐานข้อมูลบุคคลกลุ่มเสี่ยงแบบบูรณาการร่วมกันระหว่างสโมสร สมาคมฯ และหน่วยงานบังคับใช้กฎหมาย เพื่อคัดกรองตั้งแต่แนวปริมณฑลชั้นนอก

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการและการบริหารห่วงโซ่อุปทานความปลอดภัย

ฝ่ายจัดการแข่งขันและสโมสรอาชีพจำเป็นต้องยกระดับการกำกับดูแลความน่าเชื่อถือของบุคลากรภายใน (Inside Access Management) โดยบุคลากรสนับสนุนภายนอก (Third-Party Support Staff) ทุกคน เช่น พนักงานทำความสะอาด ช่างเทคนิค และผู้รับเหมาช่วง ต้องผ่านการตรวจสอบประวัติความประพฤติ (Background Checks) และปฏิบัติตามระบบแบ่งเขตพื้นที่เข้า-ออกอย่างเคร่งครัด (Accreditation Control) นอกจากนี้ ต้องกำหนดมาตรการ *"พื้นที่ปลอดวัตถุต้องห้ามก่อนเวลา"* (Pre-Match Sterile Venue) โดยหลังจากฝ่ายสนับสนุนจัดเตรียมสถานที่เสร็จสิ้น ต้องสแกนตรวจค้นพื้นที่อัฒจันทร์ซ้ำทั้งหมด เพื่อป้องกันการซุกซ่อนวัตถุอันตราย และปิดผนึกพื้นที่ควบคุมจนกว่าจะเปิดประตูรองรับผู้ชม เพื่ออุดช่องโหว่ความน่าเชื่อถือของบุคลากรด่านหน้าอย่างยั่งยืน

3. ข้อเสนอแนะด้านการบูรณาการงบประมาณและกลไกความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน

เพื่อแก้ไขปัญหาความคลุมเครือในอำนาจหน้าที่และงบประมาณสนับสนุนระหว่างส่วนราชการเจ้าของพื้นที่ เจ้าหน้าที่ตำรวจ และเอกชนผู้จัดการแข่งขัน เสนอให้จัดทำ *"กลไกพันธสัญญาความปลอดภัยร่วมกัน"* (Safety Certificate and Joint Protocol) ผ่าน 2 แนวทางหลัก ได้แก่

แนวทางที่ 1 การจัดตั้งกองทุนหมุนเวียนร่วมทุนรัฐ-เอกชน:ปรับเปลี่ยนจากการพึ่งพางบประมาณแผ่นดินประจำปีซึ่งขาดความยืดหยุ่น มาเป็นการร่วมทุนระหว่างรัฐและเอกชน (Public-Private Partnership: PPP) โดยหักสัดส่วนจากค่าเช่าสนามและสิทธิประโยชน์ เข้าสู่กองทุนพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานความปลอดภัย เพื่อ ยกระดับสถาปัตยกรรมสู่ Smart Stadium เช่น ระบบประตูหมุนอัตโนมัติ และกล้อง CCTV วิเคราะห์ใบหน้า ทั้งนี้ ข้อจำกัดทางงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและสนามของรัฐ สามารถบรรเทาได้ด้วยการสนับสนุนงบประมาณสมทบจากกองทุนพัฒนากีฬาแห่งชาติ

แนวทางที่ 2 การตั้งศูนย์บัญชาการเหตุการณ์ร่วม: กำหนดให้การแข่งขันที่มีความเสี่ยงสูง ต้องตั้งศูนย์ปฏิบัติการร่วมหน้างาน (Match-Day Operation Center) ที่ผสานกำลังร่วม 3 ฝ่าย ได้แก่ 1) เจ้าของพื้นที่ (ดูแลสถาปัตยกรรมอาคาร) 2) ฝ่ายจัดการแข่งขัน (ดูแลระบบ Stewards ด่านหน้า) และ 3) ตำรวจท้องที่ (ดูแลปริมณฑลภายนอกและการบังคับใช้กฎหมายอาญา) เพื่อเปลี่ยนผ่านจากการทำงานแยกส่วนไปสู่ความรับผิดชอบร่วมกัน (Shared Accountability)

4. ข้อเสนอแนะด้านวัฒนธรรมแฟนบอลและการศึกษา

นอกเหนือจากการปรับปรุงกายภาพ กฎหมาย และการบริหาร การจัดการฝูงชนสมัยใหม่จำเป็นต้องให้ความสำคัญกับพฤติกรรมศาสตร์และสังคมวิทยาฝูงชน ตามแนวคิด Reicher's Elaborated Social Identity Model (ESIM) และแนวทางใน The Green Guide ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายจึงควรรอบด้านด้วยการปลูกฝัง "วัฒนธรรมการเชียร์อย่างปลอดภัย" (Safe Fun Culture) โดยเฉพาะในการแข่งขันฟุตบอลระดับเยาวชนและนักเรียน ผ่านการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษา กลุ่มแกนนำแฟนบอล และผู้จัดงาน ในการรณรงค์เคารพกฎระเบียบสนาม การปฏิเสธคำพูดสร้างความเกลียดชัง (Hate Speech) และการสร้างความตระหนักรู้ด้านความปลอดภัยสาธารณะ เพื่อสกัดกั้นพฤติกรรมความรุนแรงตั้งแต่ระดับรากหญ้า

สรุปท้ายบทความ

ปรากฏการณ์ความแออัดล้นทะลักของฝูงชนในฟุตบอลไทย หรือภาวะ "สนามแตก" ตลอด 4 ทศวรรษที่ผ่านมา มิใช่เครื่องบ่งชี้ความสำเร็จเชิงการตลาด หากแต่เป็นดัชนีสะท้อนถึงความท้าทายเชิงโครงสร้างในระบบการกำกับดูแลความปลอดภัย คุณูปการและความแปลกใหม่ทางวิชาการ (Academic Contribution & Novelty) ของบทความนี้ คือ การท้าทายกระบวนทัศน์เดิมด้วยการรื้อถอนวาทกรรมความนิยม สู่การวิเคราะห์ข้อจำกัดเชิงระบบผ่านแนวทางประวัติศาสตร์เปรียบเทียบ 5 กรณีศึกษา ซึ่งชี้ให้เห็นว่าสนามกีฬาไทยยังเผชิญข้อจำกัดทางสถาปัตยกรรม ความหละหลวมในการคัดกรอง และความคลุมเครือในขอบเขตอำนาจหน้าที่และงบประมาณ

ทางออกสู่ความยั่งยืนจึงต้องอาศัยการเปลี่ยนผ่าน ไปสู่การลงทุนเชิงป้องกัน ผ่านกลไกยุทธศาสตร์ 4 ประสาน ได้แก่ 1) การปฏิรูปกฎหมายลำดับรองรับรองอำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่สนาม, 2) การร่วมทุนรัฐและเอกชน (PPP) เพื่อขับเคลื่อนเทคโนโลยีสนามกีฬาอัจฉริยะ (Smart Stadium), 3) การจัดตั้งศูนย์บัญชาการเหตุการณ์ร่วม, และ 4) การปลูกฝังวัฒนธรรมการเชียร์อย่างปลอดภัยในระดับเยาวชนและนักเรียน เพื่อยกระดับมาตรฐานความปลอดภัยของฟุตบอลไทยให้เทียบเท่าเกณฑ์สากลของ FIFA, AFC และ SGSA

สำหรับข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต คือ ควรขยายขอบเขตไปสู่การวิเคราะห์เชิงปริมาณ (Quantitative Analysis) เพื่อประเมินความคุ้มค่าทางเศรษฐศาสตร์ของการลงทุนในระบบ Smart Stadium หรือการศึกษาเชิงประเมินผลกระทบทางสังคม (Social Impact Assessment) ของการบังคับใช้มาตรการคำสั่งห้ามเข้าสนามกีฬาในบริบทสังคมไทย เพื่อให้ได้แนวทางปฏิบัติที่สอดรับกับพลวัตอุตสาหกรรมกีฬาสมัยใหม่ยิ่งขึ้น

รายการอ้างอิง

Akkaradech Janthakup, & Meechai Sicharoen. (2022). Guidelines for developing safety management in the football stadium of SCG Muangthong United Pak Kret district, Nonthaburi province. *Journal of the Association of Researchers, 27*(3), 181-197. https://so04.tci-thaijo.org/index.php/jar/article/view/259454/176905

Ammon, R., Southall, R. M., & Nagel, M. S. (2016). *Sport facility management: Organizing*

events and mitigating risks (3rd ed.). Fitness Information Technology.

Amnesty International. (2022, October 2). *Indonesia: Investigate police tear gas use after at least 130 people die in football match stampede.* https://www.amnesty.org/en/latest/news/2022/10/indonesia-football-stampede-deaths/

Asian Football Confederation (AFC). (2021). *AFC safety and security regulations* (Edition 2021). AFC House.

Atkinson, M., & Young, K. (2008). *Deviance and social control in sport*. Human Kinetics.

Bale, J. (2004). Stadium, Theatre, Prison: Ways of seeking »sports space«. *Idrættens møde- og kamppladser, 20*. https://doi.org/10.7146/ffi.v20i1.31698

Council of Europe. (2016). *Council of Europe convention on an integrated safety, security and service approach at football matches and other sports events (CETS No. 218).* Council of Europe Publishing.

Cozens, P., & Love, T. (2015). A review and current status of crime prevention through environmental design (CPTED). *Journal of Planning Literature*, *30*(4), 393-412. https://doi.org/10.1177/0885412215595440

Darma, D. C., Nurjanana, N., Purwinahyu, P., & Busari, A. (2024). Kanjuruhan tragedy: Revolution ensuring security and safety systems in Indonesian football. *International Journal of Physical Education, Sports and Health, 11*(3), 235-240. https://doi.org/10.22271/kheljournal.2024.v11.i3d.3346

Elliott, D., Smith, D., & McGuinnes, M. (2000). Exploring the failure to learn: Crises and the barriers to learning. *Review of business, 21*(3/4), 17-24. https://www.researchgate.net/publication/261992224_Exploring_the_Failure_to_Learn_Crises_and_the_Barriers_to_Learning

Federation Internationale de Football Association (FIFA). (2023). *FIFA stadium safety and security regulations.* FIFA.

Fried, G., & Kastel, M. (2025). *Managing sport facilities* (5th ed.). Human Kinetics.

Frosdick, S., & Walley, L. (1997). *Sport & safety management*. Butterworth-Heinemann.

Fruin, J. J. (1993). The causes and prevention of crowd disasters. In Smith, R. A., & Dickie, J. F. (Eds.), *Engineering for crowd safety: proceedings of the International Conference on Engineering for Crowd Safety*, Elsevier Science Publishers B.B.

García, A., Hernández-Delfin, D., González, B., Garitaonaindia, G., Lee, D. J., & Ellero, M. (2024). Analysis of local density during football stadium access: Integrating pedestrian flow simulations and empirical data. *Physica A: Statistical Mechanics and its Applications*, 638, Article 129635. https://doi.org/10.1016/j.physa.2024.129635

García, A., Guerrero, B. V., Hernández-Delfin, D., Lee, D. J., & Ellero, M. (2026). Modeling crowd flow during stadium ingress under alternative access protocols: San Mamés as a case study. *Simulation Modelling Practice and Theory, 149*, Article 103279. https://doi.org/10.1016/j.simpat.2026.103279

Gavrilovic, A. & Radosevic, I. (2022, November). Sports competitions safety management. *ResearchGate*,https://www.researchgate.net/publication/365392681_Sports_competitions_safety_management

Hall, S. A., Cooper, W. E., Marciani, L., & McGee, J. A. (2012). *Security management for sports and special events: An interagency approach to creating safe facilities*. Human Kinetics. https://doi.org/10.5040/9781492597384

Helbing, D., Johansson, A., & Al-Abideen, H. Z. (2007). Dynamics of crowd disasters: An empirical study. *Physical Review E*, 75, 046109. https://doi.org/10.1103/PhysRevE.75.046109

Jirath Janthasen. (2020, January 10). *Supachalasai stadium, a legendary stadium.* https://www.blockdit.com/posts/5e18601fcaed6e2dc8932fa0

Johan Cruyff Institute (CI). (2022, November 25). *Communication skills are the most important thing in safety and security management at sporting events.* https://johancruyffinstitute.com/en/blog-en/sport-management/safety-and-security-management-at-sporting-events/

Kamarudin, L. M., Abd Aziza, N. A. R. & Ramely, A. (2022). Understanding crowd management in sports events: A preliminary study. *Journal of Tourism, Hospitality & Culinary Arts, 14*(1), 393–410. https://ir.uitm.edu.my/id/eprint/68267/

Komchadluek. (2010, February 20). *Kor Royal Cup Match Riot: Fans flee for safety in chaos.* https://www.komchadluek.net/news/49153

Koronios, K., Dimitropoulos, P., Kriemadis, A., & Papadopoulos, A. (2021). Understanding sport media spectators' preferences: The relationships among motivators, constraints and actual media consumption behaviour. *European Journal of International Management, 15*(2-3), 174-196. https://doi.org/10.1504/EJIM.2021.113237

Main Stand. (2023, January 6). *Unveiling the mystery: Why hasn't Supachalasai stadium been renovated yet?* https://mainstand.co.th/th/features/5/article/3470

MGR Online. (2010, February 22). *Thai-hooligans: Match lost, people undefeated*. https://mgronline.com/live/detail/9530000025667

Ministry of Tourism & Sports. (2026). *Sport economy review 1/2569*. Economics Tourism and Sports Division, Office of the Permanent Secretary, Ministry of Tourism and Sports.

Office of the Prime Minister. (2015, November 5). *Security guard business act, B.E. 2015*. Royal Thai Government Gazette. https://ratchakitcha.soc.go.th/documents/2057829.pdf

Pearson, G., & Stott, C. (2022). *A new agenda for football crowd management: Reforming legal and policing responses to risk*. Palgrave Macmillan. https://doi.org/10.1007/978-3-031-16298-5

Pedithep Youyuenyong, & Sutasinee Supa. (2018). Safety management at football grounds in England. *Assumption University Law Journal, 9*(1), 212-227. https://assumptionjournal.au.edu/index.php/LawJournal/article/view/3420/2115

Posttoday. (2010, February 20). *Fierce Kor Royal Cup: Muangthong and Port brawl intensively*. https://www.posttoday.com/lifestyle/11735

Sarawut Kusump, (2015). *A causal relationship model of aggression behavior of Thai football spectators* [Doctoral's dissertation, Burapha University]. Faculty of Sport Science, Burapha University.

Sasathorn Tantihachai. (2013). *The development guideline to prevent violence problems from football fans* [Master's thesis, Mahidol University]. Faculty of Social Sciences and Humanities, Mahidol University.

Sathaporn Suksomboon. (2015). *Security management model for the professional football match in the Thai premier league* [Doctoral's dissertation, Sripatum University]. Graduate College of Management.

Schwarz, E. C., Westerbeek, H., Liu, D., Emery, P., & Turner, P. (2016). *Managing sport facilities and major events* (2nd ed.). Routledge. https://doi.org/10.4324/9781315620695

Sokoy, F., Qomarrullah, R., Wulandari S, L., Muhammad, R. N., & Sugiharto. (2023). Kanjuruhan Indonesia football tragedy (Culture, management, governance, and justice). *International Journal of Human Movement and Sports Sciences, 11*(4), 753-761. https://doi.org/10.13189/saj.2023.110408

Sports Grounds Safety Authority (SGSA). (2018). *Guide to Safety at Sports Grounds* (6th ed.) [The Green Guide]. SGSA.

Still, G.K. (2014). *Introduction to crowd science* (1st ed.). CRC Press. https://doi.org/10.1201/b17097

Struniawski, J. J. (2025). Crowd management during international sporting events. *Journal of Modern Science, 63*(3), 270–289. https://doi.org/10.13166/jms/209345

The Football Association of Thailand under the Patronage of His Majesty the King (FAT). (2025). *Disciplinary code 2025*. Bangkok, Thailand: FAT.

The Standard Sport. (2025, November 8). *A phenomenon in Thai youth!* https://thestandard.co/thai-youth-football-phenomenon/

Trongklod Sriwallop, Pongkulthorn Rojwirut, & Supot Boonwises. (2023). Security of professional soccer tournament at Rajamangala National Stadium. *Journal of Management and Local Innovation, 5*(1), 230-245. https://so06.tci-thaijo.org/index.php/jmli/article/view/260612/176135

Tsoukala, A. (2009). *Football hooliganism in Europe: Security and civil liberties in the balance*. Palgrave macmillan. https://doi.org/10.1057/9780230594661

Turker, O. (2026). The impact of digital, social media, and viral marketing strategies on customer satisfaction and purchase decision in sports club products. *Third Sector Social Economic Review, 61*(2), 1310-1339. https://doi.org/10.63556/tisej.2026.1672

United Nations Alliance of Civilizations (UNAOC). (2020, December). *Guide on the security of major sporting events: Promoting sustainable security and legacies*. https://www.unaoc.org/wp-content/uploads/GUIDE-on-MSE-Security-with-Annex-Final.pdf

Wachirapong Klankesorn, & Suwadee Thongsukplang Hansasooksin. (2025). Urban infrastructure supporting motorsport event: Potentials, problems, and limitations of Saensuk municipality, Chonburi province. *JEDI: Journal of Environmental Design and Innovation, 12*(2), 95-121.

Westberg, K., Stavros, C., Farrelly, F., & Smith, A. C. T. (2020). Fan empathy as a response to athlete transgressions. *Sport Management Review, 23*(4), 719-735. https://doi.org/10.1016/j.smr.2019.09.007

Yusoff, N. H., Tahir, Z., & Hamzah, S. (2020). Security systems to preventing misbehavior among football fans in Malaysia: How effective it is? *Journal of Physics: Conference Series*, 1529(2), Article 022009. https://doi.org/10.1088/1742-6596/1529/2/022009

Received: June 17, 2026
Revised: October 24, 2026
Accepted: November 04, 2026